

Målbeskrivning för specialistkompetens i sjukgymnastik inom Primär hälso- och sjukvård

Fastställd av förbundsstyrelsen 2008-03-28

Genom målbeskrivningar fastställs för varje specialitet vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt utöver de övergripande kompetensmål, gemensamma för alla inriktningar, en sjukgymnast skall besitta för att erhålla specialistkompetens inom specialiteten ifråga. Denna målbeskrivning skall tjäna som en vägledning för den sjukgymnast som avser att skaffa sig specialistkompetens inom primär hälso- och sjukvård. Den skall vidare ligga till grund för en individuell utbildningsplan som bör utformas i samråd med utsedd handledare.

Verksamhetsfält och inriktning

Sjukgymnaster specialiserade inom ämnes och verksamhetsområdet återfinns främst på landstingens och kommunernas primära organisationsnivå. Specialisten arbetar med utredning, bedömning och behandling, med folkhälsa och förebyggande behandling samt inom palliativ vård. Målgrupp är alla invånare, allt ifrån barn till äldre-äldre, som har funktionsproblem från rörelse- och stödjeorganen, nervsystemet, andningsorganen och cirkulationssystemet, eller har problem i form av psykisk ohälsa/psykosomatiska problem och/eller smärta. Åtgärder riktas även mot personal och anhöriga i syfte att de, med stöd av utbildning och handledning, ska kunna öka graden av aktivitet och delaktighet hos den som har funktionsproblem och dessutom klara sin egen situation som personal eller anhörig. I inriktningen ingår också aktiv verksamhetsutveckling samt kunskap om samverkan med aktörer inom och utanför verksamhetsområdet.

Samverkan inom och utom hälso- och sjukvårdssystemet

Specialisten samverkar med kollegor och andra yrkeskategorier inom en mängd olika medicinska sociala och psykologiska områden, tex sjukhusanknuten vård, kommunens olika inrättningar för äldre och/eller för funktionshindrade, skol- och barnhälsovård och rehabiliteringsenheter samt med kollegor på vårdcentral eller dylikt. Samverkan sker även med försäkringskassa, arbetsgivare, socialtjänst, patientföreningar och friskvårdsorganisationer liksom med de anhöriga och vårdgivare som följer patienten i vårdkedjan.

Specifika kompetensmål

Sjukgymnasten inom primär hälso- och sjukvård är primärinstans för patienter i alla åldrar med varierande skador och sjukdomstillstånd. En viktig kompetens är att bedöma behov och nivå för individens rehabilitering, vård eller prevention. Många sökande är äldre med flera sjukdomstillstånd. Specialisten behöver fördjupade kunskaper och färdigheter i att arbeta med beteendeförändring och fördjupad kunskap om struktur i samhället som är av betydelse för hälsa och rehabilitering. Ytterligare kompetenskrav är preventivt arbete inom verksamhetsfältet i samverkan med andra aktörer i samhället. Specialisten behöver därför såväl breda som fördjupade kunskaper och färdigheter inom kompetensområdena smärta, psykisk ohälsa och funktionsstörningar i rörelsesystemet. Därutöver behövs kunskap och erfarenhet inom ytterligare ett av följande områden: nervsystemet, andningsorganen eller cirkulationssystemet.

A . Specialisten skall ha förvärvat fördjupade kunskaper och utvecklat sin färdighet i fråga om

- Metoder för undersökning och utvärdering av kroppsfunction och kroppsstruktur, aktivitet och delaktighet liksom omgivnings och personlighetsfaktorer hos patienter med alla förekommande hälsoproblem/multiproblematik.
- Planering, genomförande samt utvärdering av åtgärder vid funktionstillstånd och funktionshinder med hänsyn tagen till motivationsnivå, patientens resurser, utveckling av kompensatoriska strategier samt gällande evidens för åtgärden i fråga
- Aktuella behandlings- och rehabiliteringsmetoder samt deras teoretiska förklaringsmodeller inom smärta, psykisk ohälsa, funktionstörning i rörelsesystemet.
- Främjande av hälsa och förebyggande av komplikationer till funktionshinder inom samma uppräknade områden
- Sjukgymnastiska åtgärder vid de vanligast förekommande folksjukdomarna; hjärt-kärlsjukdomar, obesitas, osteoporos, KOL, ångest och depressionssjukdom samt stressrelaterad ohälsa och dess kroppsliga uttryck.
- Stöd vid beteendeförändring och utveckling av copingstrategier

B. Specialisten skall självständigt och rutinerat kunna

- Bedöma behov av samt genomföra insatser för alla de patienter som söker sjukgymnasten på primär vårdnivå.
- Avgöra om/när konsult hjälp behövs av kollega med annan specialitet.
- Bedöma behov av kompletterande behandlande, rehabiliterande eller förebyggande åtgärder inom eller utanför vårdteamet.
- Inhämta information, göra funktionsundersökningar, analysera och bedöma om och när patient i kommunens och landstingets vård är i behov av åtgärder utförda av sjukgymnast oavsett åkomma och ålder hos patienten.
- Bedöma behov av och medverka i palliativ vård
- Undervisa, handleda och informera patienter, anhöriga, personliga assistenter, samverkanspartners och andra yrkeskategorier i rehabiliterande arbetsätt och arbetsvetenskap
- Prova ut och förskriva medicintekniska produkter och hjälpmedel samt ge information om dess handhavande
- Bedriva verksamhetsutveckling och planera behov av rehabilitering, vård och prevention utifrån befolkningssammansättning och gällande prioriteringar
- Bedriva folkhälsoarbete
- Initiera teamsamverkan utifrån primära hälso- och sjukvårdens verksamhetsidé.
- Bedöma behov av sjukgymnastiska insatser på grupp och individnivå; promotion, prevention eller rehabilitering, från såväl samhällsmedicinskt som hälsoekonomiskt perspektiv
- Vara mentor/handledare för sjukgymnaster i grund och vidareutbildning eller för mindre erfarna kollegor

C. Specialisten skall ha god kännedom och erfarenhet i fråga om följande kunskapsområden

- Organisation, beslutsvägar och samverkansforum av betydelse för landstingets och kommunernas primära hälso- och sjukvård
- Kulturella, genus- och sociala skillnader och dess betydelse för olika funktionstillstånd och funktionshinder
- Externa faktorer och hur de påverkar patienters förmåga att aktivt delta i behandling
- Pedagogik, beteendevetenskap och kommunikation
- Samverkan med egna och andra hälso- och vårdaktörer
- I ett av följande områden: nervsystemet, andningsorganen eller cirkulationssystemet

D. Randutbildning

Randutbildning planeras i samråd med handledaren